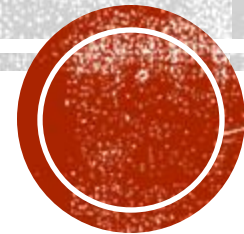


# **EEN LIJNTJE LEGGEN.**

**WERKEN VANUIT EEN SCHEMAGERICHTE  
CASUSCONCEPTUALISATIE MET JONGEREN**

**WORKSHOP CONGRES SCHEMATHERAPIE 17 SEPTEMBER 2021  
ALINDA PRONK - ZUIDHOF**



# INHOUD WORKSHOP

- **Introductie**
- **Achtergronden**
- **Casusconceptualisatie (voorbeeld en handvatten)**
- **Oefening**
- **Weerstand**
- **Van CC naar behandeldoelen**
- **Van CC naar signaleringsplan**



**VERKENNEN,  
HERKENNEN,  
ERKENNEN  
VERANDEREN  
EN GENERALISEREN**

# BEELD JE EENS IN..

1. Neem een jongere in gedachten die je lastig vindt in de omgang
2. Wat is het precies dat je lastig vindt? Herken je bijvoorbeeld:
  - (Extreme) automutilatie / suïcidaal gedrag
  - Claimend gedrag in de (therapeutische) relatie
  - Niets willen of niet komen
  - Agressief / dreigend gedrag
  - Arrogant gedrag
  - Zelfbepalend gedrag



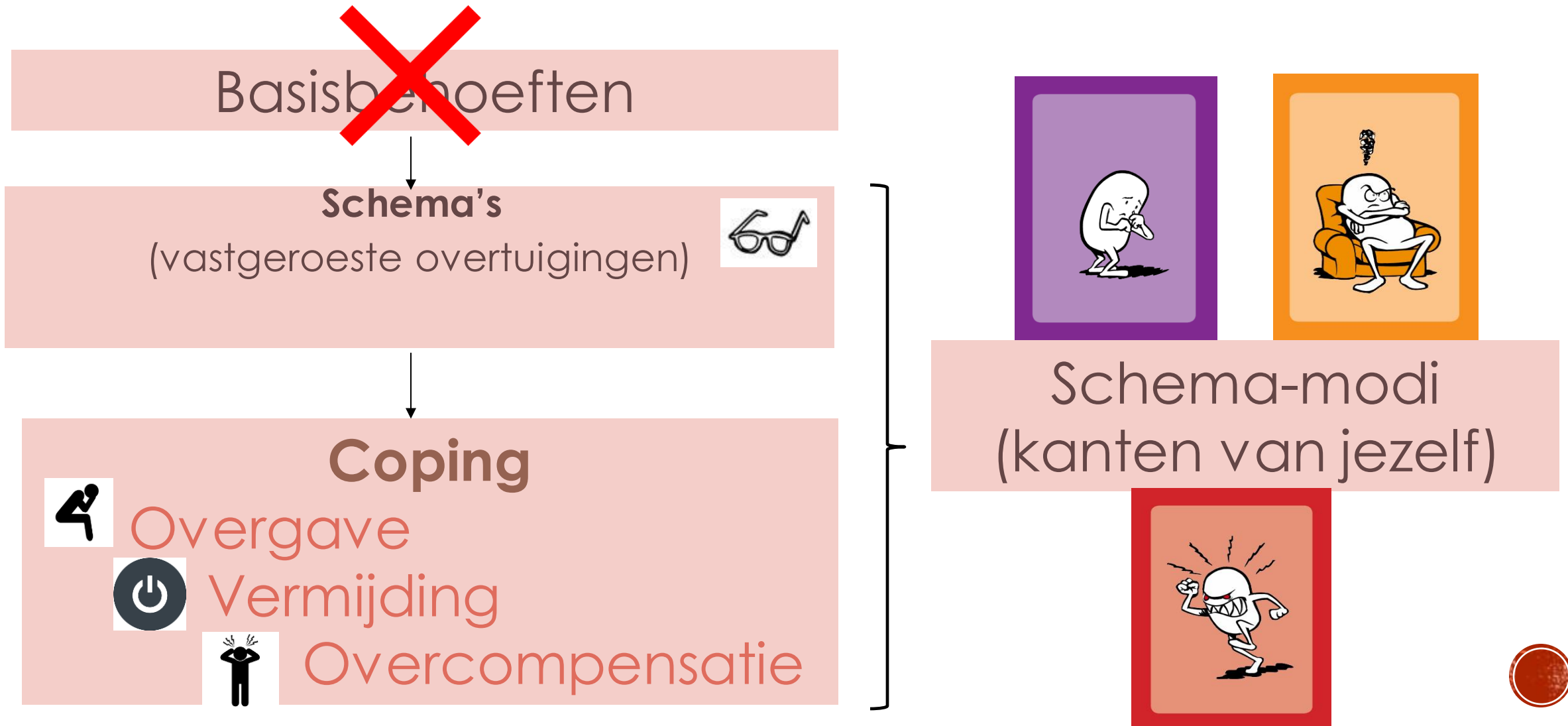
# JAMES

- James is een jongen van 17 jaar, die vanaf zijn 2e jaar in een pleeggezin woont. Zijn moeder was afhankelijk van alcohol en kon niet voor hem zorgen. Hij was een druk en temperamentvol kind. Hij had vaak ruzie met leeftijdgenoten en volwassenen, kreeg veel straf. De laatste jaren trekt hij op met oudere jongens, hij spijbelt veel en blowt dagelijks. Hij heeft de overtuiging dat anderen (met name volwassenen) niet te vertrouwen zijn, hij komt regelmatig in conflict en laat steeds vaker agressief gedrag zien. James heeft al veel verschillende therapeuten en therapieën gehad (PMT, spel, cgt, paardencoaching), maar niets hielp.



# THEORETISCHE ACHTERGROND

(YOUNG, KLOSKO, & WEISHAAR, 2003)



schema's

Onverbondenheid / afwijzing



coping

overgave

overcompensatie

modi

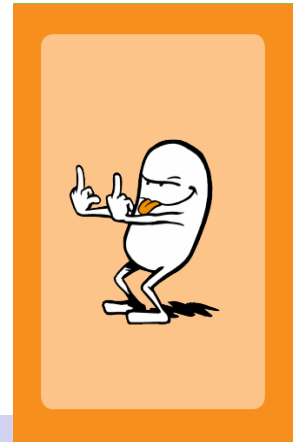
internaliserende  
modi

externaliserende  
modi

gedrag

angstig / depressief

opstandig / agressief



# CASUSCONCEPTUALISATIE

= LIJNTJES LEGGEN

= verkennen, herkennen, erkennen





# SAMEN AAN DE SLAG

## Werkboek

Schemagerichte Casusconceptualisatie (CC)

voor jongeren



# WERKBOEK

- aanleg / temperament
- gemiste basisbehoeften in de kindertijd;
- voorbeeldgedrag;
- recente stressvolle gebeurtenissen;
- belangrijkste schema's;
- belangrijkste modi;
- kwaliteiten (krachten) en problematiek (klachten)
- (risico's)



- Gepaste limit reparenting
  - nieuwsgierig, transparant, betrouwbaar, duidelijk
- 1e contact
  - Vertel wat je al weet
  - Vraag naar eerdere therapie-ervaringen
  - Wat verwacht hij/zij van de therapie en van jou als therapeut?
- Begin met het eind voor ogen
  - **Wat wil hij/zij over 5 jaar?**
- Doel: 'ja ik wil' (R. Reubsæet)
- Empathische confrontatie large



**VEILIGHEID**

**VERBINDING**



# WEERSTAND



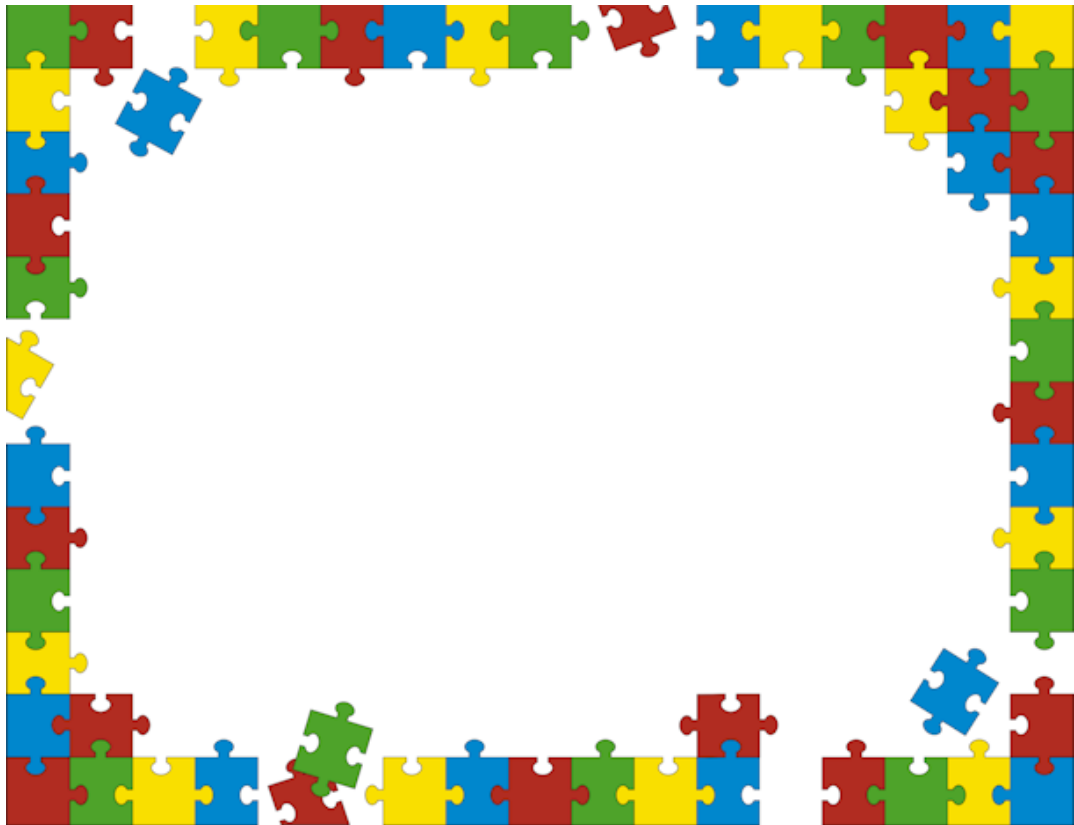


# EMPATHISCHE CONFRONTATIE

EEN DEMO



# DIAGNOSTISCHE FASE



# CASUSCONCEPTUALISATIE

- Work in process
- Accepteer in begin '?' of lege plekken
- Eigen woorden van jongere
- Betrek systeem
- Wees creatief en nodig de jongere uit creatief te zijn
- Keep it simple
- Introductie imaginaties (ijscokar)





# HULPMIDDELEN

- Levenslijn en genogram
- Modikaarten
- Werkboek\*
- Empathische confrontatie
- Meerstoelentechniek (afstandelijke beschermer interviewen)
- Modidagboek 'uitpluizen van verschillende kanten in mij'
- Schema(modi)vragenlijst voor Jongeren
- Neerwaartsepijltechniek
- Diagnostische imaginatie



*\* 2021 M.F. van Wijk-Herbrink, Pactum jeugd- en opvoedhulp, VIGO Groep . Versie 1.4.*







- van welke kant heb jij het meeste last?;
- welke kant van jou helpt jou het beste op de lange termijn?;
- welke kant brengt je het meest in de problemen?;
- welke voor- en nadelen heeft die kant van jou?;
- waarom is die kant zo belangrijk voor jou?;
- wanneer is die kant van jou ontstaan?;
- hoe heeft die kant jou vroeger geholpen?;

Aanleg	Emotionele basisbehoeften	Voorbeeld
<b>Hoe was ik als kind?</b> Graag alleen, creatief, veel energie, druk, snel boos. Altijd met lego bezig, zelf dingen maken en uitvinden. Nieuwsgierig.	<b>Veilig voelen:</b> vaak alleen gelaten als baby, moeder kon niet voor ons zorgen, vanaf 2jr naar pleeggezin, daar welkom. Opgesloten in box op psz. Veel wisselingen op school. Buiten school een ontsnapingsplek voor mezelf.	<b>Vader:</b> Weet een naam, verder niets. Weet nog niet of ik meer wil weten  <b>Moeder:</b> pleegmoeder: positief, vrolijk, betrokken. Boodschap: eerlijkheid is het beste, doe normaal tegen anderen, geef niet op. Biologische moeder: kan het niet aan. Drinkt en doet weet ik niet wat. Wil het niet weten.
	<b>Verbonden voelen:</b> Wel met zusje, altijd samen. Weet: pleegmoeder is er voor me. Maar hoor er niet echt bij. Van school gestuurd.	
	<b>Zelfstandig zijn:</b> Als baby aan lot over gelaten.	
<b>Wat zit in mijn familie?</b> ADHD (oma, broer)	<b>Waardering krijgen:</b> kon energie kwijt in sport, dit stopte op 12e. Ging grenzen opzoeken. Van school gestuurd. Veel straf, naar directeur, Volwassenen die over me bepaalden (voogden,school)	<b>Anderen:</b> zusje: vrolijk, positief Boodschap: we wachten op elkaar, niet opgeven!
	<b>Kind kunnen zijn:</b> Praatte niet (2-5), beet wel, zusje praatte voor me.	
<b>Mijn DSM-classificatie:</b> Aandachtstekortstoomis met hyperactiviteit Reactieve hechtingsstoornis	<b>Eerlijke regels en grenzen:</b> er waren thuis eerlijke grenzen. Zocht die op, ging die over.	

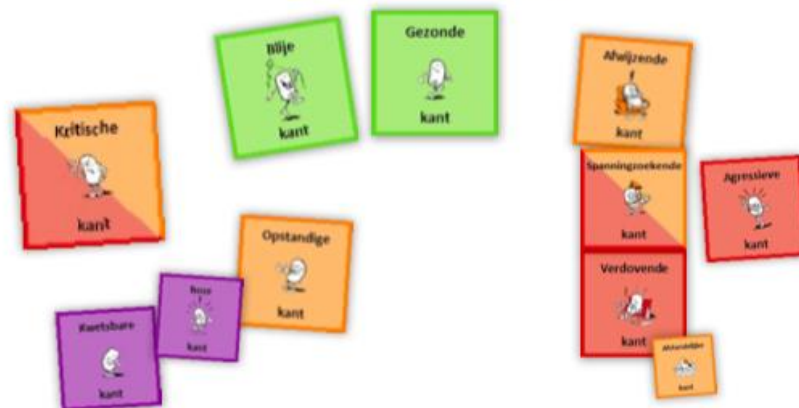
## Belangrijkste schema's

1. verlating	3. emotioneel tekort
2. wantrouwen/misbruik	9. mislukken

## Recente, stressvolle gebeurtenissen

Uit huis gehaald, door agenten meegenomen.

## Modusmodel



## START:AV

<b>Key Krachten:</b> cognitief functioneren - opvoeding - inzicht - behandelbaarheid -	<b>Key Kwetsbaarheden:</b> middelengebruik - regelnaleving - coping - impulscontrole - leeftijdgenoten -	<b>Risico's:</b> geweld (matig) middelenmisbruik (matig)
<b>Waarover ben ik het meest tevreden?</b> Dat ik gestopt ben met blowen Mn uiterlijk	<b>Waar heb ik zelf het meeste last van/wil ik aan werken?</b> boosheid impulsiviteit	

CC



Naam	X	Datum	18-9-2021
------	---	-------	-----------



Aanleg	Emotionele basisbehoeften	Voorbeeld
<b>Hoe was ik als kind?</b> Graag alleen, creatief, veel energie, druk, snel boos. Altijd met lego bezig, zelf dingen maken en uitvinden. Nieuwsgierig.	<b>Veilig voelen:</b> vaak alleen gelaten als baby, moeder kon niet voor ons zorgen, vanaf 2jr naar pleeggezin, daar welkom. Opgesloten in box op psz. Veel wisselingen op school. Buiten school een ontsnapingsplek voor mezelf.	<b>Vader:</b> Weet een naam, verder niets. Weet nog niet of ik meer wil weten  <b>Moeder:</b> pleegmoeder: positief, vrolijk, betrokken. Boodschap: eerlijkheid is het beste, doe normaal tegen anderen, geef niet op. Biologische moeder: kan het niet aan. Drink en doet weet ik niet wat. Wil het niet weten.
	<b>Verbonden voelen:</b> Wel met zusje, altijd samen. Weet: pleegmoeder is er voor me. Maar hoor er niet echt bij. Van school gestuurd.	
	<b>Zelfstandig zijn:</b> Als baby aan lot over gelaten.	
<b>Wat zit in mijn familie?</b> ADHD (oma, broer)	<b>Waardering krijgen:</b> kon energie kwijt in sport, dit stopte op 12e. Ging grenzen opzoeken. Van school gestuurd. Veel straf, naar directeur, Volwassenen die over me bepaalden (voogden,school)	<b>Anderen:</b> zusje: vrolijk, positief Boodschap: we wachten op elkaar, niet opgeven!
	<b>Kind kunnen zijn:</b> Praatte niet (2-5), beet wel, zusje praatte voor me.	
<b>Mijn DSM-classificatie:</b> Aandachtstekortstoomis met hyperactiviteit Reactieve hechtingsstoornis	<b>Eerlijke regels en grenzen:</b> er waren thuis eerlijke grenzen. Zocht die op, ging die over.	

#### Belangrijkste schema's

1. verlating	3. emotioneel tekort
2. wantrouwen/misbruik	9. mislukken

#### Recente, stressvolle gebeurtenissen

Uit huis gehaald, door agenten meegenomen.

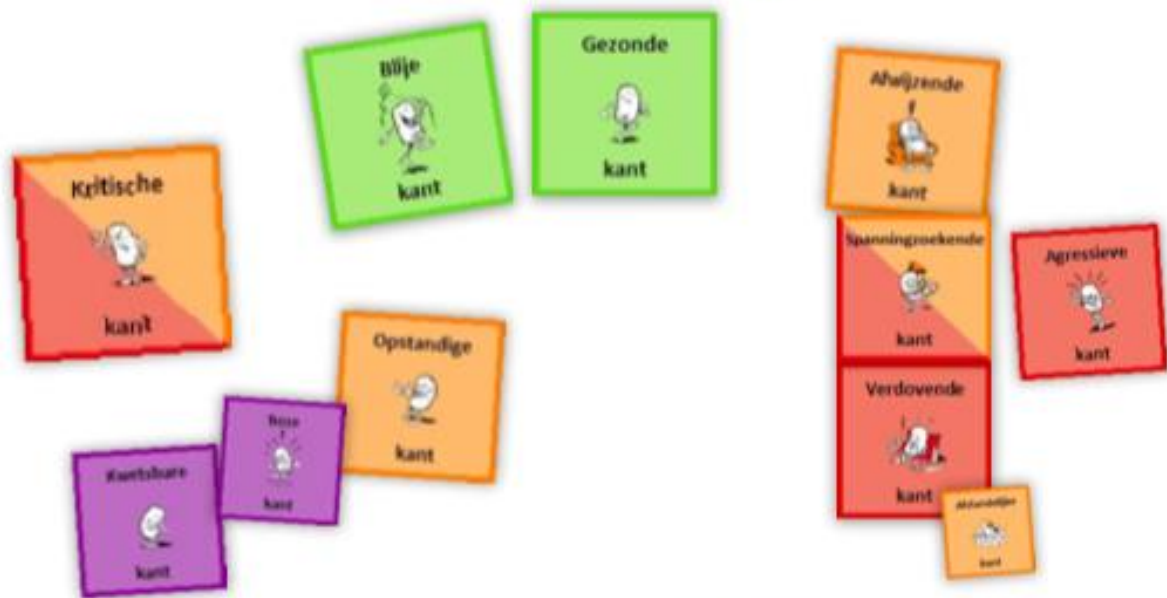
Belangrijkste schema's

1. verlating	3. emotioneel tekort	
2. wantrouwen/misbruik	9. mislukken	

Recente, stressvolle gebeurtenissen

Uit huis gehaald, door agenten meegenomen.

Modusmodel



START:AV

<p><b>Key Krachten:</b>                  cognitief functioneren -                  opvoeding -                  inzicht -                  behandelbaarheid -</p>	<p><b>Key Kwetsbaarheden:</b>                  middelengebruik -                  regelnaleving -                  coping -                  impulscontrole -                  leeftijdgenoten -</p>	<p><b>Risico's:</b>                  geweld (matig)                  middelenmisbruik (matig)</p>
<p><b>Waarover ben ik het meest tevreden?</b>                  Dat ik gestopt ben met blowen                  Mn uiterlijk</p>	<p><b>Waar heb ik zelf het meeste last van/wil ik aan werken?</b>                  boosheid                  impulsiviteit</p>	



# OEFENING

- Maak een modusmodel van een jongere en deel deze in 2 tallen.
  - \* Zorg dat iig de kwetsbare en gezonde kanten op tafel liggen en max. 5 a 6 copingmodi
- Welke kant had je in de kamer? Welk schema vermoed je?
- Wat triggert dit bij jou (eigen schema's en modi)
- Wat is zijn/haar achterliggende behoefte?
- Wat helpt jou om in je gezonde kant te blijven?



# VAN CC NAAR BEHANDELFOCUS

## OEFENING:

Noteer op post – its een aantal behandeldoelen vanuit de CC voor de **beginfase** en de **veranderingsfase** van therapie



# VAN CC NAAR BEHANDELFOCUS (2)

## Eerste fase

- Ik weet welke kanten ik in mijn leven heb ontwikkeld
- Ik heb zicht op de voor/nadelen van mijn afstandelijke kant
- Ik herken verschillende gevoelens van mijn kwetsbare, boze en blijde kant
- Mijn afstandelijke kant doet een stapje opzij in de therapie \*
- Mijn gezonde kant is sterker en staat vaker vooraan

## Specifieke doelen voor kanten

- ⑩ Ik weet wat de voor / nadelen zijn van mijn verdovende kant, begrijp hoe die ontstaan is en waarom die vroeger nodig was. Ik oefen met andere manieren om met nare gevoelens om te gaan
- ⑩ Ik weet wat de voor / nadelen zijn van mijn (indirecte) aandachtzoekende kant, begrijp hoe die ontstaan is en waarom die vroeger nodig was. Ik oefen met andere manieren van hulp vragen
- ⑩ Ik oefen met manieren om boosheid op een manier te uiten waarmee ik anderen en mezelf geen pijn doe

⑩ ...



# VAN MODISEQUENTIE NAAR SIGNALERINGSPLAN















# BEHULPZAME VRAGEN

- wanneer werd deze (risicovolle) kant van jou getriggerd?;
- waarom is die nu nodig?; wat ging er aan vooraf (welke kant);
- wat heb je nodig om minder last te hebben van deze kant?;
- wat kan ik doen om jou te helpen als je in deze kant zit?
- wat kan je zelf doen als je in deze kant zit?



Hoe voel ik mij?	Welke kant van mij is actief?	Wat merk ik/ anderen aan mij?	Wat kan ik doen?	Wat kunnen anderen doen?
Blij, positief	<b>FASE 1</b>  	Ben blij, maak grapjes	Chillen en genieten!	Meelachen en leuke dingen doen
		Ik ben goed bezig. Kom op dingen terug. Neem verantwoordelijkheid. Daag mezelf uit op goeie manier.	Zo doorgaan. Trots zijn op mezelf. Me niet af laten leiden, stay focused!	Met me in gesprek gaan en me verantwoordelijkheid geven. Samen afspraken maken.
Boos, gespannen 	<b>FASE 2</b> 	Je ziet dat ik boos ben	<u>Afleiding zoeken:</u> Sigaret roken. Rust pakken. <u>Om hulp vragen:</u> Ik zeg: laat me even ik kom zo terug. En dat ook doen. Ik probeer te zeggen waar ik boos over ben.	Me even laten razen. Weet dat ik zelf weer op terug kom. Zeg me dat je niet boven me wil staan, ga niet preken, ook al voelt dat voor mij wel zo. Als ik rustig ben er op terugkomen en begrijpen waarom ik boos werd.
Gefrustreerd, opstandig Voel me klein gehouden  	<b>FASE 3</b> 	Ik heb schijt aan regels	Accepteren dat er in dit huis regels zijn waar ik me aan moet houden. Dit is niet om me dwars te zitten.	Duidelijk zijn maar niet boven me gaan staan. Rustig blijven. Me herinneren aan de afspraak die we samen hebben gemaakt. Eerlijk zijn en rechtvaardig.
Ik geef het op, laat dan ook maar, heeft toch geen zin meer  	<b>FASE 4</b> 	Ik kleiner ze met mn stem, kom agressief over	Denk aan de nadelen! - Kom weer in de problemen - Dat wil ik niet meer!	Me een time out geven op rustige toon. Me herinneren aan mijn doel. En me herinneren aan wat deze kant doet.

# SIGNALERINGSPLAN



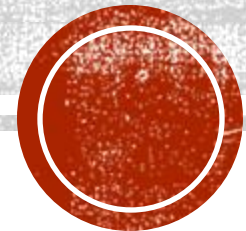
**ALS JE KON TOVEREN..**



# TAKE HOME

Help jongere aan een taal waarin hij/zij zich gezien voelt

Leg de basis en trek de lijn door



# MEER LEZEN

- Van Wijk-Herbrink, M. F., Roelofs, J., Broers, N. J., Rijkeboer, M. M., Arntz, A., & Bernstein, D. P. (2018). Validation of Schema Coping Inventory and Schema Mode Inventory in Adolescents. *Journal of Personality Disorders*, 32(2), 220–241.
- Van Vlierberghe, L., Braet, C., Bosmans, G., Rosseel, Y., & Bögels, S. (2009). Maladaptive Schemas and Psychopathology in Adolescence: On the Utility of Young's Schema Theory in Youth. *Cognitive Therapy and Research*, 34(4), 316–332.
- Roelofs, J., Van Wijk-Herbrink, M., & Boots, M. (2020). *Toegepaste schematherapie bij kinderen en adolescenten* (2020ste ed.). Bohn Stafleu van Loghum.
- Loose, C., Graaf, P., & Zarbock, G. (2015). *Schematherapie met kinderen en jongeren*. Nieuwezijds B.V., Uitgeverij.
- Konings, S. & van der Sanden, P. (2018). *Streng, afwerend of toch gezond?* *Tijdschrift voor Vaktherapie*, 14, 30-34
- *Hulpmiddelen en literatuur Schematherapie*. (2021, 1 juni). PsyKey. <https://psykey.nl/hulpmiddelen-en-literatuur/>

